

Luchtmachtgeschiedschrijving volgens Limpach

In 1963 gaf de Koninklijke Luchtmacht ter gelegenheid van het 50-jarig bestaan van zijn oudste voorganger een jubileumboek uit. Daarin waren ook de wapenfeiten in Nederlands-Indië beschreven. Hiervoor tekende de toenmalige generaal-majoor A.B. Wolff, die het allemaal had meegemaakt. Bij de Tweede Politionele Actie was majoor Wolff belast met het veiligstellen van de vliegbasis Magoewo van de AURI, de Republikeinse luchtmacht. Met de para's van het Korps Speciale Troepen springend vanuit 17 Dakota's opgestegen van Andir, met escorte van P-40's en P-51's afkomstig van Semarang, landde Wolff met zijn zware bepakking vol demolitiemateriaal in de vroege ochtend van 19 december 1948 temidden van 'brullende motoren, gierende rockets, bominslagen en mitrailleurgeknetter'. Al gauw kon hij de startbaan vrijgeven, zodat Dakota's konden landen. In totaal 36 C-47's zouden aan de actie deelnemen en die dag 2.600 man met 80 jeeps, munitie, water en levensmiddelen aanvoeren. Toen in de middag het gezelschap van Soekarno vanuit het paleis te Djocjakarta op Magoewo arriveerde, kwam Wolff Air Commodore Raden Soerriadarma tegen, de chef van de AURI. 'Het weerzien met Soerriadarma onder deze omstandigheden zette een domper op de vreugde over de geslaagde actie. Ik had lang met hem opgetrokken gedurende mijn academiejaren en later op Andir bij de vlieg- en waarnemersopleiding. Ik mocht hem graag en was niet vergeten wat hij in de oorlogsmaanden 1941 en 1942 had gepresteerd; hij verwierf hiervoor op 27 januari 1942 zelfs het Bronzen Kruis. Ook in de donkere dagen van de Japanse bezetter heeft Soerriadarma zeer veel gedaan voor de geïnterneerde vrouwen.'

Ik moest daaraan denken toen ik in een interview met Rémy Limpach las dat volgens hem 'iedere KNIL-militair racisme in zijn DNA had'. Limpach, een senior medewerker van het Nederlands Instituut voor Militaire Historie (NIMH), heeft in zijn boek met de suggestieve titel 'De brandende kampongs van generaal Spoor' de zwarte bladzijden uit het dekolonisatieconflict opgezocht en uitvergroot. Zijn dikke pil van bijna 900 bladzijden fungeert als blauwdruk voor het zogeheten Meerjarenonderzoek Onafhankelijkheid, dekolonisatie, geweld en oorlog in Indonesië (1945-1950). Aan de luchtinzet heeft Limpach 15 pagina's gewijd. Daarin is hij zelden trefzeker. Dat Limpach meent dat 'de landmacht beschikte over lichte Austers en Pipers' is niet erg. Dat hij meent dat gevechtsvliegtuigen indirect vurende wapens zijn, is erger. Het ergst is dat hij beweringen doet die niemand kan begrijpen. Bijvoorbeeld: '...terwijl de Mustangs op vijandelijke stellingen....acht tijdbommen afwierpen die "near-misses" veroorzaakten'.

De zin maakt deel uit van een uitvoerige (re)constructie van een bombardement op de kampong Bandarboeat. Limpach laat drie P-51's opstijgen vanuit Medan voor een actie bij Padang 700km zuidwestelijk. In werkelijkheid was de C-patrouille van 122sq met 2 tot 4 Mustangs vanuit Medan gestationeerd op Padang. Op 18 of 20 januari 1947 zouden drie kisten een markt in Bandar Boear hebben 'gestrafet' met als gevolg honderden doden. Bron is een veteraan van het bataljon 2-14 RI, die bij een bezoek aan Sumatra dit verhaal opdist. Ik heb de bron, een VPRO-documentaire van 2006, bekeken en zie een oude man, die fulmineert tegen het kolonialisme en zich door zijn eigen retoriek laat meeslepen. Steunbewijs vindt Limpach bij twee Indonesische getuigenverklaringen die sinds 2012 op de website van het Comité Nederlandse Ereschulden staan. Verder dan verdachtmakingen komt Limpach niet: 'Van een beschieting van de markt van Bandarboeat schijnt Van Mook [de luitenant-gouverneur-generaal] echter nooit te hebben geweten'; 'De militaire bronnen maken niet duidelijk wat er in de periode 18 tot 20 januari 1947 in Bandarboeat precies gebeurde' en 'Ook Buurman van Vreedon [de chef staf van het KNIL] noemde het bloedbad van Bandarboeat niet expliciet'.

Als er werkelijk een “bloedbad” had plaatsgehad, dan zou de Republikeinse propaganda daar een hoofdzaak van hebben gemaakt. In dezelfde periode slaagde Westerlings contra-guerrilla op Zuid-Celebes met 388 doden, welk aantal door de Republiek honderdvoudig werd vergroot in een VN-rapport met de titel ‘Massacre in Makassar’. Waarschijnlijk is dat er bij een aanval op een militair doel onschuldige omstanders zijn getroffen. Foto’s van een monument bij de markt van de kampong zijn te vinden op internet. Maar een oorlogsmisdaad? Merkwaardig is dat Limpach nergens de betrouwbare en deskundige verhandeling van Peter Boer (‘De jachtvliegtuigen, Army Co-operation- en lesvliegtuigen van de Militaire Luchtvaart KNIL 1945-1950’) heeft geraadpleegd. Boer noemt de inzet van 122sq bij Padang ook en vond dat op 18 januari een wapenfabriek werd aangevallen. Hij is als geen ander thuis in de archieven van de ML-KNIL.

In het luchtmachtdeel van Limpachs boek is Bandarboeat het voornaamste incident waaraan het Nederlandse militair optreden ‘zich schuldig heeft gemaakt’. Als dit exemplarisch is voor de wijze waarop Limpach geschiedenis schrijft, dan moet zijn integriteit als onderzoeker worden betwijfeld. Zoals het relaas van A.B. Wolff aantoonde, was het conflict met de Republiek Indonesië veel te complex om het louter door de bril van de oorlogsmisdaden te beschouwen. Dat zou een karikatuur van de werkelijkheid zijn.

Commentaar: ac.tjepkema@gmail.com